

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	1
Kaupunginhallitus	392	10.10.2016	1	
Kaupunginvaltuusto	169	17.10.2016	7	

9167-2016 (020)

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi

Tiivistelmä:

Sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtiovarainministeriö ovat pyytäneet Turun kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Kaupunginhallitukselle esitetään, että se esittäisi edelleen kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy lausunnon luonnoksen linjaukset ja oikeuttaa kaupunginhallituksen täydentämään lausuntoa tarvittavilta osin.

Kh § 392

Kaupunginjohtaja Aleksi Randell:

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman sekä hallituksen 20.10.2015, 7.11.2015 ja 5.4.2016 tekemien linjausten mukaan Suomessa toteutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus ja maakuntauudistus. Suomeen perustetaan 18 maakuntaa, joilla on omat vaalit ja valtuustot. Vuoden 2019 alusta alkaen maakunnat järjestävät kaikki alueensa sosiaali- ja terveyspalvelut eli maakunnilla on vastuu siitä, että väestö saa lain mukaiset sosiaali- ja terveyspalvelut.

Maakunnille kootaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi myös muita tehtäviä: työ- ja elinkeinopalvelut sekä aluekehittäminen, ympäristöterveydenhuolto, liikennejärjestelmäsuunnittelu, maaseudun kehittäminen ja pelastustoimi. Valtio rahoittaa maakuntien toiminnan, eli jatkossa kunnilla ei ole enää vastuuta sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä tai rahoituksesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtiovarainministeriö ovat pyytäneet Turun kaupungin lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi. Lausuntopyyntöön vastataan sähköisellä kyselyllä, jossa on kohdennettuja kysymyksiä luonnoksesta hallituksen esitykseksi.

Lausunto on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriöön 9.11.2016 mennessä.

Uudistuksen voimaantulolaki sisältää säännökset maakuntajaosta. Mikäli kunta päättää esittää kunnan kuulumista voimaantulolain 5 §:n mukaisesta maakuntajaosta poikkeavaan maakuntaan, päätöksestä tulee toimittaa kunnanvaltuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön.

Turun kaupunginvaltuusto päätti lausua (Kv 25.1.2016 § 8), että Turun kaupungin tulee kuulua Varsinais-Suomen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen. Voimaantulolain 5 §:ssä ehdotetaan, että Turun kaupunki kuuluu Varsinais-Suomen maakunnan alueeseen.

Edellä kuvatun lausuntopyyntöä lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Turun kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	2
Kaupunginhallitus	392	10.10.2016	1	
Kaupunginvaltuusto	169	17.10.2016	7	

Hallituksen esityksellä on tarkoitus muun muassa varmistaa sosiaali- ja terveyspalveluja käyttävän asiakkaan tai potilaan asiakas- ja potilasturvallisuus, varmistaa laadultaan hyvät palvelut sekä edistää palvelun tuottajan ja viranomaisten välistä yhteistyötä.

Lausuntopyyntöön vastataan sähköisellä kyselyllä, jossa on kohdennettuja kysymyksiä luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Lausunto on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriöön 9.11.2016 mennessä.

Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisee lausuntoyhteenvedon saaduista kannotoista marras-joulukuussa 2016. Tämän jälkeen hallitus päättää lopullisesta esityksestä.

Asiakkaan valinnanvapautta ja monikanavarahoituksen yksinkertaistamista koskeva esitysluonnos lähetetään lausunnoille loppuvuonna 2016 ja annetaan eduskunnalle keväällä 2017. Eduskunta voi käsitellä valinnanvapautta ja monikanavarahoituksen yksinkertaistamista koskevaa esitystä yhdessä sote- ja maakuntauudistusta koskevan esityksen kanssa, mutta lausunnonantajat eivät voi.

Liitemateriaalina olevan Turun kaupungin lausuntoluonnoksen lähtökohtana on se, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus ja maakuntauudistus toteutuvat ja että maahan perustetaan 18 itsehallinnollista maakuntaa.

Lausuntoteknisestä lähtökohdasta huolimatta on syytä todeta, että uudistuksen valtakunnallisessa valmistelussa ei ole tullut esiin mitään syytä uudelleenarvioida Turun kaupunginhallituksen antamaa lausuntoa hallituksen 20.10.2015 ja 7.11.2015 linjauksista (Kh 1.2.2016 § 13) siltä osin, että itsehallintoalueiden (maakuntien) tulisi olla merkittävästi esitettyä suurempia, jotta uudistus toisi merkittävää parannusta nykyiseen rakenteeseen verrattuna. Maakuntien suuresta määrästä johtuen viiden erityisvastuualueen luominen on erityisen perusteltua.

Lainsäädäntöluonnoksista ei voida arvioida, miten esitetyt tavoitteet väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisesta ja palvelujen yhdenvertaisuudesta saavutetaan. Näin siitä syystä, että uudistuksen näkökulmasta oleellinen lainsäädäntökokonaisuus valinnanvapaudesta puuttuu. Samasta syystä ei voida arvioida sote- ja maakuntauudistuksen taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Lakiluonnokset eivät tunnista lainkaan suuria kaupunkeja tai kaupunkiseutuja eikä niiden keskeistä merkitystä Suomen kilpailukyvyllä ja hyvinvoinnille. Lainsäädännöllä tulee turvata ja mahdollistaa suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen rooli koko Suomen elinvoiman, kasvun ja kansallisen menestyksen moottoreina. Maakuntauudistuksen yhteydessä olisi mahdollisuus säätää suurten kaupunkiseutujen erityisestä asemasta, jonka turvin nämä voisivat vastata osasta maakunnille aiotuista tehtävistä.

Lakiluonnokset olettavat kaikki maakunnat ja niiden alueilla olevat kunnat toisiaan vastaaviksi. Lainsäädännössä maakuntien erilaistuminen tulee mahdollistaa, jotta niiden alueella olevien kuntien erilaisten resurssien, kantokyvyn ja tavoitteiden potentiaali voidaan saada käyttöön. Joustavan erilaistumisen edellytys on se, että maakunnan toimialat ovat lainsäädännössä selvästi määritetyt.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	3
Kaupunginhallitus	392	10.10.2016	1	
Kaupunginvaltuusto	169	17.10.2016	7	

Kirjaukset maakunnan tehtävälästä ovat epäselviä ja ne ovat omiaan luomaan päällekkäisiä rakenteita erityisesti elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittämisen osalta. Välitön sopimuskumppanuus valtion ja suurten kaupunkien välillä on jatkossakin erityisen tärkeää ja sopimisen kohteena olevissa MAL-, kasvu- ja elinvoima-asioissa kaupungeilla tulee olla yksiselitteinen toimivalta.

Lausuntoluonnoksessa esitetään, että yritys-, työ- ja elinkeinopalvelujen järjestäminen sekä kotoutumisen edistäminen olisivat lähtökohtaisesti kaupunkien vastuulla.

Pelastustoimi tulisi organisoida viiden erityisvastuualueen varaan. Mikäli näin ei tehdä, ei vastuuta pelastustoimesta tule siirtää maakunnille. Suurten kaupunkiseutujen osalta pelastustoimi kytkeytyy keskeisesti turvallisuuden ja riskienhallinnan varmistamiseen.

Maakuntakaavoituksen mekaaninen siirtäminen uudelle itsehallinnolliselle maakunnalle ei ole hyväksyttävää. Siirto johtaisi siihen, että maankäyttöön oikeusvaikutteisesti vaikuttava maakuntakaavoitus ei olisi enää kuntien välillisessä määräysvallassa. Kaupunkiseutujen onnistuminen elinvoimapolitiikassa edellyttää, että niillä säilyy oikeus itsenäisiin valintoihin maapolitiikassa ja kaavoituksessa.

Kunnallisen itsehallinnon ja kuntien elinvoimaroolin näkökulmasta on välttämätöntä, että kunnilla säilyy muutosvaiheen ajanakin oikeus päättää tuloveroprosentistaan. Lakiluonnokseen sisältyvää verokattoa vuosille 2019–2021 ei voi soveltaa. Maakuntaan siirtyvällä veron osuudella on katettu kunnan yhteisiä kustannuksia, joiden sopeuttamiseen menee aikaa.

Lakiluonnoksessa esitetään, että verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauksessa huomioitaisiin 50 prosenttia kiinteistöverosta. Kiinteistöveron ottamista verotulon tasauksen piiriin ei voida hyväksyä. Kiinteistövero korvaa kasvavien kaupunkien investointitarpeista aiheutuvia menoja. Uudessa tilanteessa, jossa kaupunkien elinvoimatehtävien rahoitusmahdollisuudet niukkevat, esitys on erityisen vahingollinen.

Liite 1 Luonnos Turun kaupungin lausunnoksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistuksesta ja maankuntauudistuksesta

Liite 2 Luonnos Turun kaupungin lausunnoksi laista sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta

Oheismateriaali 1 Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta maankuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi

Oheismateriaali 2 Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	4
Kaupunginhallitus	392	10.10.2016	1	
Kaupunginvaltuusto	169	17.10.2016	7	

Kaupunginvaltuusto hyväksyy liitteinä 1 ja 2 olevien lausuntoluonnosten linjaukset ja oikeuttaa kaupunginhallituksen täydentämään lausuntoluonnoksia tarvittavilta osin.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Kv § 169

Liite 1	Luonnos Turun kaupungin lausunnoksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistuksesta ja maakuntauudistuksesta
Liite 2	Luonnos Turun kaupungin lausunnoksi laista sosiaali- ja terveystalouden tuottamisesta
Oheismateriaali 1	Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi
Oheismateriaali 2	Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi sosiaali- ja terveystalouden tuottamisesta

Kaupunginhallituksen ehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy liitteinä 1 ja 2 olevien lausuntoluonnosten linjaukset ja oikeuttaa kaupunginhallituksen täydentämään lausuntoluonnoksia tarvittavilta osin.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Lisäksi keskustelun aikana Pietarin, Ratilaisen, Rinteen, Lampin, Laivorannan ja von Frenckell-Rambergin tekemät ponnet päätettiin saattaa valtuuston työjärjestyksen 24 §:n mukaisesti kaupunginhallituksen tietoon.

Asian käsittely kokouksessa

Ryhdyttäessä käsittelemään asiaa puheenjohtaja Lehtinen ilmoitti, että keskustelun aloittaa kaupunginhallituksen puheenjohtaja, minkä jälkeen pidetään ryhmäpuheenvuorot ryhmien suuruusjärjestyksessä ja sen jälkeen muut puheenvuorot. Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 18 §:n nojalla puheenjohtaja ilmoitti rajoittavansa tässä asiassa pidettävien ryhmäpuheenvuorojen pituuden enintään 10 minuuttiin ja muiden puheenvuorojen pituuden puhujakorokkeelta enintään 5 minuuttiin ja paikalta enintään 2 minuuttiin. Vastauspuheenvuoroja ei myönnetä.

Keskustelun aikana Pietari, Ratilainen, Rinne, Lampi, Laivoranta ja von Frenckell-Ramberg esittivät valtuuston työjärjestyksen 24 §:n mukaiset ponnet. Puheenjohtaja Lehtinen ilmoitti, että ponnet eivät edellytä kannatusta. Ponnet otettiin liitteiksi kaupunginvaltuuston kokouksesta laadittuun pöytäkirjaan.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	5
Kaupunginhallitus	392	10.10.2016	1	
Kaupunginvaltuusto	169	17.10.2016	7	

Liite 3	Valt. Pietarin tekemät ponsiesitykset
Liite 4	Valt. Ratilaisen tekemät ponsiesitykset
Liite 5	Valt. Rinteen tekemät ponsiesitykset
Liite 6	Valt. Lampin tekemä ponsiesitys
Liite 7	Valt. Laivorannan tekemät ponsiesitykset
Liite 8	Valt. von Frenckell-Rambergin tekemät ponsiesitykset